

Juridiska avdelningen

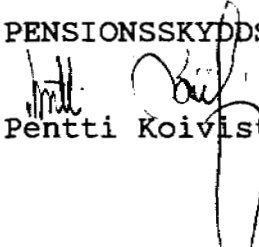
7.4.1988

Till arbetspensionsanstalterna

PENSIONSSKYDDET VID ÖVERGÅNG FRÅN ETT PENSIONSSYSTEM TILL ETT ANNAT

Pensionsskyddscentralens styrelse antog 6.4.1988 nedanstående anvisningar angående pensionsskyddet vid övergång från ett pensionssystem till ett annat. Det förberedande arbetet har gjorts i en tolkningsgrupp med representanter för Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna och även för pensionsystemen i den offentliga sektorn.

Anvisningarna skall skildra nuvarande praxis sådan den utformats genom stadganden och vedertagen praxis. Det är därtill meningen att tillvägagångssättet vid tillämpning av begränsningsstadgandet och av den lön som kan justeras efter prövning i övergångssituationer skall utformas så enhetligt som möjligt inom hela arbetspensionssystemet trots vissa brister i stadgandena.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Pentti Koivistoinen
Tapio Karsikas

Juridiska avdelningen

7.4.1988

PENSIONSSKYDDET VID ÖVERGÅNG FRÅN ETT PENSIONSSYSTEM TILL ETT ANNAT

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sida

1	Ändring av pensionsskyddet från den privata till den offentliga sektorn	1
1.1	Staten övertar privat samfund eller anstalt genom lag eller förordning	1
1.2	Staten övertar privat samfund eller anstalt på annat sätt än genom lag	2
1.3	Privat anstalt blir StuPL-anstalt	2
1.4	Privat anstalt blir VALTAVA-anstalt	3
1.5	Kommunalisering av privat samfund eller anstalt	4
1.6	Speciallag om sjukvårds- och vårdanstalter	4
1.7	Aktiebolag eller förening blir pensionsanstaltens medlemssamfund	5
1.8	Övergång från KAPL till StPL eller KTAPL	7
2	Ändring av pensionsskyddet från den offentliga till den privata sektorn	8
2.1	Statligt samfund eller statlig anstalt privatiseras	8
2.2	Kommunalt samfund eller kommunal anstalt privatiseras	8
2.3	Arbetstagaren övergår i en annan arbetsgivares anställning	9
3	Omställningar inom den offentliga sektorn	9
3.1	Omställningar inom ett offentlighetsrättsligt samfund ..	9
3.2	Omställningar mellan offentlighetsrättsliga samfund	10
4	Sammandrag över anordningen av pensionsskyddet vid övergång från ett pensionssystem till ett annat	10
5	Vissa specialfall	11
5.1	Invalidpension	11
5.1.1	Begränsningsstadgandet	11
5.2	Återstående tid	12
5.3	Pensionslön som kan justeras efter prövning	13

Juridiska avdelningen

7.4.1988

PENSIONSSKYDDET VID ÖVERGÅNG FRÅN ETT PENSIONSSYSTEM TILL ETT ANNAT

I detta cirkulär behandlas frågan om hur pensions- skyddet skall anordnas i sådana situationer, då sådana ändringar gällande arbetsgivaren eller arbetet genomförs som medför eventuella följder för pensionsskyddet. Omställningarna (övergångs- situationerna) har indelats i övergång från den privata sektorn till den offentliga sektorn och tvärtom och i omställningar inom den offentliga sektorn.

1

Ändring av pensionsskyddet från den privata till den offentliga sektorn

1.1

Staten övertar privat samfund eller anstalt genom lag eller förordning

När staten genom utfärdande av lag eller förordning övertar ett privat samfund eller en privat anstalt, avbryts den medföljande personalens arbetsförhållanden med avseende på pensionsskyddet och det bildas APL-fribrev av dem. En sådan arbetstagare har dock med stöd av 5 § 5 mom. 2 punkten lagen om statens pensioner (StPL) rätt att räkna anställningstiden i samfundet eller anstalten såsom till StPL-pension berättigande pensionstid. Härvid förutsätts att han varit anställd hos samfundet eller anstalten vid tidpunkten för övertagandet och i och med detta omedelbart övergått i anställning hos staten. Privat anställning beaktas även vid beräkning av den minimianställningstid om tre år som är ett villkor för att rätt till tilläggspension skall uppkomma. Däremot beaktas privat anställning inte vid beräkning av minimianställningstiden om sex månader.

När en anställd får rätt till pension enligt APL, minskas StPL-pensionen med den del av APL-pensionen som grundar sig på samma anställningstid som StPL-pensionen. Denna APL-anställning räknas med i StPL-pensionen enligt samma tillväxtprocent som används vid beräkning av StPL-pensionen, men pensionen minskas med den pensionsdel som intjänats enligt APL. Arbetstagaren har sålunda samma totalpensions- skydd som om han från arbetsförhållandets början varit anställd hos staten.

Juridiska avdelningen

7.4.1988

1.2

Staten övertar privat samfund eller anstalt på annat sätt än genom lag

När staten helt eller delvis övertar ett privat samfund eller en privat anstalt på annat sätt än genom lag eller förordning (till exempel genom företagsköp), kommer anställningen att omfattas av StPL från och med ändringen i ägandeförhållandet. För att omfattas av pensionsskyddet skall anställningen dock fortgå oavbrutet i minst en månads tid efter övertagandet. Den tidigare anställningen ger rätt till pension enligt APL. I sådana fall kan privat anställning inte räknas till godo i StPL-pensionen. Den beaktas inte heller vid beräkning av de minimianställningstider som ger rätt till tilläggspension.

Eftersom den allmänna pensionsåldern är lägre i statlig anställning än i privat anställning, kommer arbetstagaren ännu inte i åtnjutande av sitt totalpensionsskydd då han når pensionsåldern i den statliga anställningen. Han kan då fortsätta sin anställning hos staten till dess att han får rätt att utfå pension också på grund av den privata anställningen, eller alternativt ta ut APL-pensionen som förtida ålderspension samtidigt med StPL-pensionen.

Om staten köper upp ett privat bolags samtliga aktier, ändras pensionsskyddet för de anställda inte, utan anordnas trots detta fortsättningsvis enligt APL.

1.3

Privat anstalt blir StuPL-anstalt

Lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel (StuPL 382/69) tillämpas på sådana privata statsunderstödda anstalter för vilkas del de speciallagar och förordningar som gäller dem innehåller ett uttryckligt stadgande om rätt till statsunderstöd för täckande av pensionskostnaderna (StuPL-anstalt).

APL omfattar den del av personalen vid en StuPL-anstalt för vilken anstalten inte har rätt till lagstadgat statsunderstöd. Om en anställd vid en StuPL-anstalt utför flera olika slags arbeten i anstalten och lönen för endast en del av arbetet berättigar till statsunderstöd, bestäms den anställdas pensionsskydd enligt StuPL till den del som lagstadgat statsunderstöd erhålls för betalande av lönen och i övrigt enligt APL (1 a § APL).

Juridiska avdelningen

7.4.1988

Om statsunderstöd inte erhålls för hela den lön som betalas till en anställd för ett och samma arbete, beaktas som pensionsgrundande lön enligt StuPL endast den lön för vilken statsunderstöd erhållits. Vissa StuPL-anstalter har därför tecknat en APL-försäkring på skillnaden mellan den lön som berättigar till statsunderstöd och den lön som utbetalas.

Före StPL:s ikraftträdande behövde ingen APL-försäkring tecknas för sådana arbetstagare i en StuPL-anstalt vilkas pensionskostnader till över 50 procent täcktes av lagstadgat statsunderstöd. Deras pensionsskydd anordnades enligt anstaltens egen pensionsstadga. Om en sådan arbetstagare sagt upp sin anställning vid anstalten före StPL:s ikraftträdande (1.1.1967), är han helt utan pensionsskydd för den tid han varit anställd vid anstalten, han saknar med andra ord fribrevsrätt. Om han emellertid senare återgått i sådan anställning som omfattas av StPL, räknas den tid han varit anställd vid StuPL-anstalten såsom till StPL-pension berättigande pensionstid.

1.4

Privat anstalt blir VALTAVA-anstalt

Från och med 1.1.1984 tillämpas StPL direkt på hela personalen vid de tidigare statsunderstödda verksamhetsenheterna inom social- och hälsovården. Ändringen ansluter sig till reformen av systemet med statsunderstöd inom social- och hälsovården (den s.k. VALTAVA-lagstiftningen). Också de anstalter som inrättats efter 1.1.1984 faller inom ramen för VALTAVA.

I 22 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82) sägs, att om en anstalt som tidigare omfattats av StuPL fortsätter sin verksamhet som privat verksamhetsenhet av vilken kommunen köper social- och hälsovårdstjänster, har den som är anställd vid en sådan verksamhetsenhet fr.o.m. 1.1.1984 rätt till pension av statsmedel enligt samma stadganden som en statsanställd.

Samma rätt har också de anställda vid en sådan verksamhetsenhet för vilkas avlöning lagstadgat statsunderstöd inte tidigare erhållits. Detta innebär, att också de anställda vid verksamhetsenheten som tidigare omfattats av APL nu övergått till StPL, och i och med VALTAVA har APL-försäkringarna för

Juridiska avdelningen

7.4.1988

deras del blivit överflödiga. Ett APL-fribrev bildas av den anställning som föregått VALTAVA och pensionskyddet utformas såsom beskrivits i punkt 1.2.

I sådana fall utgörs den pensionsgrundande lönen enligt StPL av hela den lön som betalats till den anställda för arbetet, och det problem som ovan beskrevs i samband med StuPL-anstalterna gäller således inte VALTAVA-anstalterna.

1.5

Kommunalisering av privat samfund eller anstalt

Vid kommunalisering av privat samfund eller anstalt avbryts personalens arbetsförhållanden med avseende på pensionskyddet och APL-fribrev bildas av den privata anställningen. (Om kommunalisering av privat sjukvårds- eller vårdanstalt stadgas i en speciallag, se punkt 1.6). Från och med övergången av äganderätten upphör pensionskyddet att omfattas av APL och anordnas enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (KTAPL). För att rätt till pension skall uppkomma skall anställningen emellertid fortgå i minst en månads tid efter övergången. APL-anställningen beaktas inte vid beräkning av de karenstider som krävs för att rätt till tilläggs pension enligt KTAPL skall uppkomma, och anställningstiden före övergången räknas i allmänhet inte heller till godo i den pensionsgrundande tid som ligger till grund för KTAPL-pensionen. (Under vissa förutsättningar kan anställningstid vid anstalten under tiden före 1.7.1962 räknas till godo i den pensionsgrundande tid som ger rätt till tilläggs pension.)

Pensionsåldern följer KTAPL-pensionssystemet. Det beror på Kommunala pensionsanstaltens medlemssamfund (1 § 3 och 4 mom. KTAPL) om arbetstagaren efter uppnådd pensionsålder kan fortsätta sin anställning fram till den tidpunkt då han får rätt till pension enligt APL. Det är möjligt att ta ut APL-pensionen i förtid från 60 års ålder, men pensionen är då mindre. Arbetstagare som har en pensionsålder 53-59 år kan inte på en och samma gång få ut hela sin ålderspension för både anställningstiden före och anställningstiden efter övergången. Sådan pensionsålder har t.ex. bussförare i linjetrafik och arbetstagare i regelbundet tresiftsarbete. I deras fall kan ovan nämnda situation bli aktuell.

1.6

Speciallag om sjukvårds- och vårdanstalter

I samband med kommunaliseringen av privat sjukvårds- eller vårdanstalt tillämpas speciallagen om reglering av personalens ställning vid privat sjukvårds-

Juridiska avdelningen

7.4.1988

och annan vårdanstalt, då anstalten övergår i kommun eller kommunalförbunds ägo (417/68). Enligt lagens stadganden beaktas såsom till KTAPL-pension berättigande anställningstid för den som övergått i kommun eller kommunalförbunds anställning även tidigare anställning i ifrågavarande anstalt. När den anställda får rätt till sin APL-pension p.g.a. den anställning som föregått övergången, minskas KTAPL-pensionen med ett belopp som motsvarar APL-fribrevet. Således har den anställda samma totalpensionsskydd som om han från arbetsförhållandets början varit anställd hos kommunen eller kommunalförbundet.

Enligt ovan nämnda lag kan den pensionsanstalt där försäkring tecknats för den privata anställningen med Kommunala pensionsanstalten komma överens om att Kommunala pensionsanstalten övertar pensionsansvaret. Detta innebär, att den anställda får hela den pension som han intjänat vid ifrågavarande anstalt utbetald av Kommunala pensionsanstalten.

1.7

Aktiebolag eller förening blir pensionsanstaltens medlemssamfund

Vissa till karaktären privaträttsliga aktiebolag och föreningar kan ansluta sig som medlemssamfund till Kommunala pensionsanstalten, varvid pensionsskyddet för de anställda övergår till KTAPL. I elektricitetslagen (319/79) avsett aktiebolag som upprätthåller elektrisk anläggning kan dock inte ansluta sig som medlemssamfund till Kommunala pensionsanstalten.

Enligt 1 § 4 mom. KTAPL skall ett aktiebolag som ansluter sig som medlemssamfund till Kommunala pensionsanstalten uppfylla följande villkor:

- aktiebolagets samtliga aktier ägs av kommuner, kommunalförbund eller pensionsanstaltens medlemssamfund,
- enligt aktiebolagets bolagsordning får aktier endast överlåtas till kommuner, kommunalförbund eller pensionsanstaltens medlemssamfund och
- aktiebolaget har på det sätt som föreskrivs i pensionsanstaltens reglemente anslutit sig som medlemssamfund till pensionsanstalten.

Om bolagsordningen för ett sådant aktiebolag ändras, så att aktier också får överlåtas till andra än ovan nämnda samfund, kan aktiebolaget inte längre vara medlemssamfund i Kommunala pensionsanstalten. Pensionsskyddet för de anställda vid aktiebolaget övergår då från KTAPL till APL.

Juridiska avdelningen

7.4.1988

En förening som endast har kommuner, kommunalförbund och av dessa bildade föreningar som medlemmar kan också ansluta sig som medlemssamfund till pensionsanstalten.

I Kommunala pensionsanstaltens reglemente ingår närmare bestämmelser om hur en förening som vill ansluta sig som medlemssamfund till Kommunala pensionsanstalten skall gå till väga. Enligt reglementet går det endast att ansluta sig till pensionsanstalten från början av ett kalenderår. Denna bestämmelse gäller också aktiebolag.

Social- och hälsovårdsministeriet har fastställt villkoren för grundförsäkring enligt APL. Enligt dessa villkor skall en försäkringstagare som önskar säga upp försäkringsavtalet göra det skriftligen senast tre månader före försäkringsperiodens utgång. Också en sådan privat arbetsgivare som kan ansluta sig som medlemssamfund till Kommunala pensionsanstalten bör följa bestämmelserna om uppsägning i försäkringsvillkoren. Enligt lag upphör försäkringen dock i och med att arbetsgivaren blir antagen som medlemssamfund i Kommunala pensionsanstalten. I praktiken skall uppsägningen göras i september och ansökan om medlemsskap inlämnas senast före årsskiftet.

När ett aktiebolag eller en förening ansluter sig som medlemssamfund till Kommunala pensionsanstalten, övergår pensionsskyddet för de anställda till KTAPL i och med att arbetsgivaren blir antagen som medlemssamfund. Arbetsförhållandena avbryts med avseende på pensionsskyddet, och för att rätt till pension enligt KTAPL skall uppkomma skall anställningen omfattas av KTAPL i minst en månads tid. Fribrev bildas av den tidigare APL-anställningen. Innehållet i pensionsskyddet bestäms på det sätt som beskrivits ovan i punkt 1.5.

Arbetsgivaren kan före övergången ha anordnat sådana tilläggsförmåner för sina anställda som grundar sig på kollektivavtal eller arbetsgivarens egen pensionsstadga och som inte kan registreras. Medlemssamfundet har självt stått för kostnaderna för tilläggsförmånerna och anordningen har funnits sida vid sida med den lagstadgade APL-försäkringen. Tilläggsförmånerna kan vara i kraft åtminstone fram till tidpunkten för övergången, och det är medlemssamfundet som svarar för dem. Kostnaderna för pensionsskyddet fördelas då på tre olika ställen, dvs. APL-anstalten och arbetsgivaren samt på Kommunala pensionsanstalten till den del anställningen omfattas av KTAPL.

Juridiska avdelningen

7.4.1988

1.8

Övergång från KAPL till StPL eller KTAPL

Pensionsskyddet för den som i arbetsförhållande till staten eller kommun arbetar inom en KAPL-bransch bestäms enligt StPL eller KTAPL om arbetsförhållandet är avsett att vara bestående och fortgå året om. I praktiken kan det bli fråga om övergång från KAPL till StPL eller KTAPL då arbetstagaren byter bransch från en KAPL-bransch till en bransch som inte omfattas av KAPL eller då en ändring sker i arbetsförhållandet så att det blir bestående och fortgår året om. Ett praktiskt problem i samband med detta har varit att slå fast tidpunkten för övergången.

Ett arbetsavtal som ingåtts tillsvidare anses vara avsett att vara bestående och fortgå året om. De anställda inom en KAPL-bransch som ingått ett sådant avtal omfattas således av StPL eller KTAPL. De anställda inom en KAPL-bransch som ingått ett avtal för en viss tid eller för en viss uppgift omfattas av KAPL. Avgörande är således vad avtalsparterna avsåg när de ingick arbetsavtalet. Anställningens faktiska varaktighet saknar betydelse. Noteras bör särskilt, att ett arbetsavtal på viss tid som ingåtts för en längre tid, t.o.m. för flera år, omfattas av KAPL.

Om annat inte kan påvisas, anses ett muntligt arbetsavtal ha ingåtts för en viss tid eller för en viss uppgift och omfattas sålunda av KAPL. Detta bygger på den praxis som LEL Arbetspensionskassan och Kommunala pensionsanstalten kommit överens om.

Om en arbetstagare som är anställd för viss tid har ett sådant arbete att arbetets art varierar under en och samma anställning, så att han en del av året utför arbete som hör till en KAPL-bransch och en del av året annat arbete, skall anställningen betraktas som en helhet. Huruvida arbetstagaren omfattas av KAPL eller av StPL eller KTAPL beror på vilket slag av arbete arbetsavtalet i huvudsak förutsätter.

Vid beräkning av tilläggspension enligt StPL och KTAPL betraktas KAPL-anställning hos staten eller kommun såsom till pension berättigande anställningstid. Enligt KTAPL skall den anställning som omfattas av KTAPL (dvs. anställningen till den del för vilken KTAPL-avgifter erlagts) ha fortgått i minst en månads tid och anställningen skall som helhet betraktas (KAPL + KTAPL) uppfylla de karensvillkor som förutsätts för att rätt till tilläggspension skall uppkomma. Enligt StPL är det tillräckligt om anställningen i sin helhet uppfyller de karens-

Juridiska avdelningen

7.4.1988

villkor som krävs för uppkomsten av rätt till tilläggspension; den kan till exempel helt och hållet utgöras av KAPL-anställning. Den pensionsdel (KAPL-del) som baserar sig på samma anställning avdras från StPL- eller KTAPL-pensionen från den tidpunkt från vilken arbetstagaren har rätt till pension enligt KAPL.

2

Ändring av pensionsskyddet från den offentliga till den privata sektorn

När en statlig anstalt eller ett medlemssamfund i Kommunala pensionsanstalten privatiseras, övergår pensionsskyddet från StPL eller KTAPL till APL. För att rätt till pension enligt APL skall uppkomma skall anställningen fortgå i minst en månads tid efter övergången. I sådana fall kommer inga problem att uppstå med avseende på ålderspensionen, eftersom pensionsåldern enligt grundskyddet i StPL och KTAPL är densamma som den allmänna pensionsåldern enligt APL. Det är emellertid ännu inte möjligt att ta ut ålderspensionen i förtid inom den offentliga sektorn.

Om arbetsgivaren efter privatiseringen anordnar tilläggsförmåner för sina arbetstagare, är det möjligt att i dessa också inta en bestämmelse om en med det övriga pensionsskyddet samtidig pensionsdel som motsvarar arbetstagarens StPL- eller KTAPL-fribrev.

2.1

Statligt samfund eller statlig anstalt privatiseras

När en statlig anstalt blir privat, avbryts anställningen hos staten, ett StPL-fribrev bildas och pensionsskyddet övergår till APL.

När ett statligt samfund eller en statlig anstalt har förvandlats till ett privat aktiebolag i vilket staten innehar aktiemajoriteten, har för den personal som övergår i bolagets anställning under vissa förutsättningar anordnats sådana pensionsförmåner som motsvarar förmånerna enligt StPL, dvs. samma förmåner som personalen haft i statens anställning. Detta formfria tilläggspensionsskydd har anordnats genom pensionsstadga (Vapo Oy, Televa Oy, Postbanken Ab).

2.2

Kommunalt samfund eller kommunal anstalt privatiseras

När en kommunal verksamhet privatiseras (till exempel så att ett elverk som tidigare ägts direkt

Juridiska avdelningen

7.4.1988

av kommunen förvandlas till ett aktiebolag) eller när ett aktiebolag eller en förening inte längre kan vara medlemssamfund i Kommunala pensionsanstalten, avbryts personalens kommunala anställningsförhållanden med avseende på pensionsskyddet. Pensionsskyddet övergår till APL i och med att arbetsgivaren upphör att vara medlemssamfund i Kommunala pensionsanstalten. Utav KTAPL-anställningen bildas ett fribrev där tillväxtprocenten är 2 procent och pensionsåldern 65 år dvs. densamma som den allmänna pensionsåldern enligt APL.

Om den anställda sammanlagt i minst tio år varit i kommunal anställning kan han på grund av sitt tilläggspensionsskydd ha rätt till s.k. uppsägningskyddspension från Kommunala pensionsanstalten, då pensionsfallet inträffar. En ytterligare förutsättning är att den anställda blivit uppsagd utan egen förvållan och att han då pensionen börjar utbetalas inte längre intjänar pension i annan anställning.

2.3

Arbetstagaren övergår i en annan arbetsgivares anställning

När arbetstagaren övergår från en offentlig arbetsgivares anställning i anställning hos en privat arbetsgivare, avbryts arbetsförhållandet. Också i sådana fall då en offentlig arbetsgivares verksamhet överlåtits åt en privat arbetsgivare, upphör arbetstagarens offentliga anställning och en ny privat anställning inleds, även om arbetet fortsätter på samma arbetsplats. I praktiken har sådana situationer uppstått till exempel då lokalvården vid ett sjukhuskommunförbund överlåtits åt en privat arbetsgivare.

3

Omställningar inom den offentliga sektorn

3.1

Omställningar inom ett offentlighetsrättsligt samfund

Anställning hos staten fortgår oavbrutet om den anställda omedelbart övergår från en statlig anstalt till en annan.

Ett kommunalt anställningsförhållande anses inte avbrytas om den kommunala indelningen ändras, om en anstalt, rörelse eller fastighet övergår från ett medlemssamfund till ett annat eller om en viss verksamhet överförs från ett medlemssamfund på ett annat. I övrigt betraktas anställningar vid olika medlemssamfund som separata anställningsförhållanden.

Juridiska avdelningen

7.4.1988

3.2

Omställningar mellan offentligrättsliga samfund

Till följd av ändringar i StPL och Kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga (KPS) har den som får pension jämte tilläggspension från ett offentligt system (staten, Folkpensionsanstalten, Finlands Bank, evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet, landskapet Åland eller Kommunala pensionsanstalten) också rätt att från samma tidpunkt ta ut den intjänade pensionsdelen jämte tilläggspension från ett annat offentligt system. Detta gäller både övergång som sker av administrativa skäl och övergång på eget initiativ.

Vid beräkning av de minimianställningstider som krävs för att rätt till tilläggspension skall uppkomma beaktas även anställning inom ett annat offentligt system. Ändringen inverkar inte på bestämmelsen om hur anställningstid som berättigar till pension enligt de offentliga pensionssystemen skall beaktas. Vardera pensionen beräknas på grund av sina egna särskilda löneuppgifter och beviljas och utbetalas skilt för sig. Ändringen innebär att en pensionstagare som har rätt till tilläggspension från den offentliga sektorn får hela den pension som han intjänat inom den offentliga sektorn oavkortad och från samma tidpunkt, då han uppnått pensionsåldern för tilläggspensionen.

En privat statsunderstödd StuPL-anstalt kan kommunaliseras, likaså en VALTAVA-anstalt. Pensionsskyddet övergår då från StPL till KTAPL. Också i sådana fall får den anställda pensionerna enligt StPL och KTAPL från samma tidpunkt, såsom beskrivits ovan, och med tilläggspension.

De speciallagar om pensionsanordningarna som tidigare varit i kraft har upphävts fr.o.m. 1.1.1987, men de tillämpas alltjämt på omställningar som skett före 1.1.1987.

4

Sammandrag över anordningen av pensionsskyddet vid övergång från ett pensionssystem till ett annat

När en privat arbetsgivare går över till KTAPL eller StPL eller när ett statligt eller kommunalt samfund eller en statlig eller kommunal anstalt går över till APL, avbryts de medföljande arbetstagarnas arbetsförhållanden med avseende på pensionsskyddet, och för att omfattas av den pensionslag som blir tillämplig efter övergången skall anställningen ha fortgått i minst en månads tid efter övergången.

Juridiska avdelningen

7.4.1988

För den anställda innebär ett dylikt ägarbyte att pensionen bestäms särskilt för tiden före övergången och särskilt för tiden efter övergången. För vardera pensionsdelen bestäms förutsättningarna för utfående av pensionen och pensionsbeloppet enligt egna regler. Rätten till pension avgörs särskilt och pensionen utbetalas separat från vardera pensionssystemet. Också ansökan om ändring av besluten skall inlämnas till olika pensionssystem.

5 Vissa specialfall

5.1 Invalidpension

Förutsättningarna för erhållande av invalidpension, dvs. definitionerna på arbetsoförmåga, varierar från pensionssystem till pensionssystem (definitionerna på allmän arbetsoförmåga och förvärvsmässig arbetsoförmåga). Den privata sektorns arbetspensionslagar saknar det stadgande i StPL och KTAPL som berättigar en tjänsteinnehavare eller en arbetstagare till invalidpension efter avslutad anställning, om denne på grund av senare tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksamhet fått rätt till i 8 § 4 mom. APL avsedd invalidpension (utlösningsprincipen).

Följande princip har dock i praktiken tjänat som rättesnöre: den pensionsanstalt inom den privata sektorn som svarar för fribrev av tidigare anställningar följer i sitt avgörande samma linje som en annan pensionsanstalt inom förvärvspensionssystemet, om denna andra anstalt svarar för den sökandes hel-effektiva pensionsskydd. När det är fråga om en övergångssituation, utbetalas invalidpensionen därför i allmänhet alltid från en och samma tidpunkt på grund av en anställning som omfattats av två olika pensionssystem, även om dessa system tillämpar olika definitioner på arbetsoförmåga.

5.1.1 Begränsningsstadgandet

Förorsakas invaliditet av sjukdom, lyte eller skada, som arbetstagaren var behäftad med vid arbetsförhållandets början, är han berättigad till invalidpension på grund av detta arbetsförhållande endast ifall invaliditeten inträtt tidigast då ett år förflutit från arbetsförhållandets början (4 § 4 mom. APL).

Juridiska avdelningen

7.4.1988

Begränsningsstadgandet lyder ungefär lika i APL, StPL och KPS, men APL talar om arbetsförhållande, StPL om anställning och KPS om anställningsförhållande. Då begränsningsstadgandet stadgades, beaktades inte de situationer då pensionsskyddet övergår från ett system till ett annat. Begränsningsstadgandet är till sin natur ett skyddsstadgande.

När en arbetstagares arbetsrättsliga anställning fortgår oavbrutet trots att hans pensionsskydd har övergått från ett system till ett annat, är huvudregeln den, att begränsningsstadgandet inte bör tillämpas i övergångssituationer. Endast i det fall att den anställdas pensionsskydd blir oskäligt i förhållande till hans arbetshistoria, om man avstår från att tillämpa begränsningsstadgandet, kan stadgandet tillämpas, förutsatt att de övriga villkoren för dess tillämpning uppfylls.

5.2

Återstående tid

När en anställds pensionsskydd övergått från ett pensionssystem till ett annat och hans arbetsförhållande därigenom avbrutits med avseende på pensionsskyddet, beräknas hans pension särskilt för anställningen före övergången och anställningen efter övergången. Vilkendera pensionsdelen som beräknas med återstående tid beror på hur länge anställningen fortgått efter övergången.

Om anställningen efter övergången inte hunnit fortgå i minst fyra månaders tid fram till pensionsfallet, kommer den pensionsdel som intjänats före övergången att beräknas med återstående tid och lönen för den återstående tiden beräknas utgående från de förvärvsinkomster som den anställda haft före övergången. Pensionsdelen för den återstående tiden beräknas enligt samma tillväxtprocent som den pensionsdel som intjänats före övergången.

Då anställningen fortgått i minst fyra månaders tid efter övergången, innan pensionsfallet inträffar, är det pensionsdelen för denna anställning som beräknas med återstående tid och lönen för den återstående tiden beräknas utgående från den anställdas förvärvsinkomster efter övergången. Pensionsdelen för den återstående tiden beräknas då enligt samma tillväxtprocent som den pensionsdel som intjänats efter övergången. Detta betyder att tillväxtprocenten för den återstående tiden i övergångssituationer varierar mellan 1,5 procent och 2,2 procent beroende på vilken pensionslag som tillämpas på den anställning till vilken den återstående tiden hänför sig.

Juridiska avdelningen

7.4.1988

Eftersom den återstående tiden räknas fram till pensionsåldern, kan den återstående tiden för en anställd vars pensionsskydd övergått till StPL eller KTAPL vara kortare än den återstående tiden enligt APL (när den återstående tiden enligt StPL eller KTAPL är som kortast räknas den fram till 53 års ålder). Rätten till tilläggspension jämte lägre pensionsålder nås redan på grund av fyra månaders anställning (i KTAPL förutsätts sammanlagt tre år av kommunal anställning, den återstående tiden inbegripen). Blir det den pension som intjänats enligt det offentliga pensionssystemet som beräknas med återstående tid, kan detta i sådana situationer medföra försvagat pensionsskydd för den anställda, vilket inte helt och hållet uppvägs av pensionens högre tillväxtprocent i det offentliga pensionssystemet.

Enligt lagen om statens pensioner tas också tiden efter arbetsoförmågans inträde i betraktande vid beräkning av fyra månaders tiden i sådana fall, då den anställda har rätt till lön för sjuktiden. Återstående tid kan således anslutas till statsanställning som före arbetsoförmågans inträde fortgått i kortare tid än fyra månader men som med tiden efter arbetsoförmågans inträde medräknad pågått i längre tid än fyra månader.

5.3

Pensionslön som kan justeras efter prövning

Om den pensionsgrundande lönen i den pensionssökandes eller i förmånslåtarens senaste arbetsförhållande, som omfattas av denna lag, av undantagsskäl varit lägre än hans lön i samma arbetsförhållande, innan sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och inverkar denna omständighet väsentligt på pensionsskyddet, anses såsom pensionsgrundande lön medelbeloppet av den arbetsförtjänst som han hade haft, om nämnda skäl inte hade förelagat. (7 § 2 mom. APL).

I det moment som behandlar lön som kan justeras efter prövning talar APL om senaste arbetsförhållande, som omfattas av denna lag, StPL om den senaste i lagen åsyftade anställningen och KPS om senaste anställningsförhållande, som faller under denna pensionsstadga. Lönen skall vara stabiliserad i samma arbetsförhållande, samma anställning och samma anställningsförhållande.

Tillämpningen av stadgandet om lön som kan justeras efter prövning kan vara av väsentlig betydelse för pensionstagaren, i synnerhet om den återstående

Juridiska avdelningen

7.4.1988

tiden beräknas på grund av en anställning som fortgått en kort tid efter övergången och där inkomstnivån av undantagsskäl varit låg. I synnerhet i de fall då begränsningsstadgandet inte kan tillämpas på en sådan anställning kan arbetstagarens pensionsskydd vara oskäligt lågt i förhållande till den inkomstnivå han haft i förvärvslivet.

Då stadgandena om lön som kan justeras efter provning författades, togs inte övergångssituationerna i betraktande. I övergångssituationer är det fråga om ett i arbetsrättsligt hänseende oavbrutet arbetsförhållande och tillämpningen av stadgandet beror på provning. Stadgandet kan tillämpas i övergångssituationer så, att också den anställdas förvärvsinkomst före övergången kan beaktas vid bedömning av nedgång och stabilisering av inkomstnivån.